

ДОКЛАД

относно: Планирана годишна комплексна проверка на условията в издадено комплексно разрешително КР № 117/2006г на „ПАНАГЮРСКА МЕДНА КОМПАНИЯ” АД, гр. София

В периода от 20.10. до 21.10. и на 25.10. 2022 г. екип от експерти на РИОСВ-Пазарджик и представител на Басейнова Дирекция „Източно Беломорски район“, гр. Пловдив (БДИБР) извършиха планова проверка на „ПАНАГЮРСКА МЕДНА КОМПАНИЯ” АД, гр. София по изпълнение на условия от КР 117/2006г. От проверката е съставен КП № 01 – 11/25.10.2022 г.

Цел на проверката: извършване на планов текущ контрол съгласно график за провеждане на контролната дейност по изпълнение на условия от комплексно разрешително КР №117/2006г., изменено с Решение № № 117-Н0-ИЗ-А0-ТГ1/2017г. и Заповед на Директора № РД-08-96/17.10.2022г.

Обхвата на проверката: Изпълнение на условия в комплексно разрешително (КР) № 117/2006г. изменено с Решение № 117-Н0-ИЗ-А0-ТГ1/2017г. за следните инсталации:

Инсталация, попадаща в обхвата на Приложение № 4 от ЗООС:

Инсталация за производство на катодна мед и цинков сулфат, включваща следните дейности:

1. Производство на катодна мед, включващо следните процеси:
 - излужване на некондиционни руди от насипището, концентриране на мед чрез разтвор на сярна киселина, сорбция на продуктивни разтвори, екстракция на богати медни разтвори, реекстракция на богатата органика и електролиза на меден разтвор.
2. Производство на цинков сулфат, включващо следните процеси:
 - излужване на некондиционни руди от насипището, смилане на твърд отпадък и руди, пресяване на твърд отпадък и руди, разтваряне на цинк със сярна киселина, декантиране на цинк от продуктивни разтвори.

Инсталации, непопадащи в обхвата на Приложение № 4 на ЗООС:

1. Инсталация за производство на топлоенергия;
2. Насипище за окисни и некондиционни руди – рудник “Цар Асен”.
Извърши се проверка по документи и оглед на производствената площадка във връзка със условия: 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 и 16 от КР.

Период на проверката – ноември 2021г. до септември 2022 г.

Резултати и заключения:

По Условие 2. Инсталации, обхванати от това разрешително.

Инсталацията за производство на катодна мед се експлоатира целогодишно. В момента в работен режим са 6 бр. вани, всяка с обем приблизително 1.8 куб.м. В режим на експлоатация са и 3 буферни вани със същия обем.

Инсталацията за производство на цинков сулфат е изведена от експлоатация, спазвайки „План за временно прекратяване дейността на инсталацията за производство на цинков сулфат” от 2007 г. съгласно **условие 16.**

Инсталация за производство на топлоенергия е демонтирана. (констатирано с проверката за 2018 г.).

Операторът няма концесия за експлоатация на насипище за окисни и некондиционни руди – рудник “Цар Асен”, описано в **условие 2** на КР, като инсталация, която не попадат в

обхвата на Приложение 4 на ЗООС.

Операторът е представил следните документи:

- Решение № 548 от 06.04.2020г. на Министъра на енергетиката за проучване на минни отпадъци в площ „Окисни табани юг“, област Пазарджик и договор с „ПАНАГЮРСКИ МИНИ“ ЕАД, гр. София.

- Договор между дружеството и Министерство на енергетиката за проучване на минни отпадъци – подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 7 от Закона за подземните богатства, в площ „Окисни табани-юг“, разположени в землището на с. Цар Асен, област Пазарджик от 04.12.2020г.

И двата документа са издадени за срок от 1 (една) година, и към датата на проверката не са актуални.

В рамките на настоящата проверка е представен Договор за наем между „Панагюрска медна компания“ АД и „ПАНАГЮРСКИ МИНИ“ ЕАД, (в ликвидация) гр. София. Договорът е приложен.

За производствена дейност, като суровина е използван единствено набогатен разтвор от езерото за „богати разтвори“. Не са използвани медсъдържащи отпадъци.

По Условие 3. Обхват.

За периода на проверката, операторът не е уведомявал компетентните органи за планирана промяна в работата на инсталацията.

През 2020г. на оператора е наложен АУАН № 2/20.01.2020 г. (издадено НП № 2/07.07.2022г., по което е започнало поетапно плащане) за извършени промени в работата на инсталациите, които не са оценени с критериите за най-добри налични техники, което представлява неизпълнение на **условие 3.3** от КР.

Към датата на проверката операторът все още не е уведомил компетентния орган за осъществените на площадката промени.

По информация на оператора се подготвя информация по Приложение № 5 от *Наредбата за условията и реда за издаване на КР*, като ще се обхванат всички планирани промени в работата на инсталацията за 2020г. и 2021г.

Няма промяна в границите на производствената площадка. За целите на настоящия протокол понятието “площадка” означава територията, на която са разположени инсталациите по Условие 2 и представена на Приложение № 1 “План на насипище и инсталация” от заявлението, с местонахождение на инсталациите по Условие 2 – с. Цар Асен, обл. Пазарджик.

По Условие 4. Капацитет на инсталациите.

Експлоатира се единствено инсталацията за производство на катодна мед.

Производственият капацитет ($t/24h$ и t/y) на инсталацията не превишава заложените норми. Представена е справка за количество произведена електролитна мед за периода от януари до септември 2022г., както и справка за произведеното количество електролитна мед в $t/24h$ за произволно избрани дати – 14.01, 22.03, 11.05, 15.07 и 05.09.2022г. От справката се вижда, че не е превишен заложеният капацитет на инсталацията изразен в $t/24h$.

Инсталацията за производство на топлоенергия е демонтирана, на нейно място се използва монтирана термopомпа с топлoебменник.

Инсталацията за производство на цинков сулфат е изведена от експлоатацията.

Към момента на проверката насипището за окисни и некондиционни руди – рудник Цар Асен и езерото за “богати” разтвори към него се експлоатира. Водите от езерото се използват за суровина която се подава към инсталацията за производство на електролитна мед.

По условие № 5. Система за управление на околна среда.

Прилага се система за управление на околната среда, изискваща се с **Условие 5** на комплексното разрешително. Регламентирани са редът, отговорностите, пълномощията и документиранието на дейностите по внедряването, функционирането и поддържането на системата за управление на околната среда и лицата отговорни за изпълнението на условията

на комплексното. Проведено е обучение на персонала във връзка с прилагане изискванията на КР през 2022г. Представена е програма от 2022 г., която е свързана с обучение по теми, свързани с околна среда. Представена е Заповед № 03.01.2022г. за провеждане на обучение и протокол от завършено обучение. За проведеното обучение е представен поименен протокол за персонала преминал инструктаж.

Разработени се и се прилагат инструкции за:

- експлоатация и поддръжка. Водят се записи в дневници, от извършените проверки.
- мониторинг на техническите и емисионни показатели. Водят се записи – в дневници от извършените проверки.
- периодична оценка на съответствието на стойностите на техническите и емисионни показатели с условията на КР. Водят се записи от извършените оценки на съответствие. При несъответствие се изготвя предписание за коригиращи действия.

По Условие № 7. Уведомяване.

За периода на проверката не е имало аварийни или други замърсявания, което да е наложило уведомяване на компетентните органи по **условие 7.1 и 7.2.**

За периода на проверката, операторът не е уведомявал компетентните органи за взетите решения за планирана промяна в работата на инсталацията.

По условие № 8. Използване на ресурси:

Използването на води за производствени нужди става съгласно издадено Разрешително за водоползване № 31130094/02.07.2019г. по реда на Закона за водите. Представен е договор с експлоатиращото селищната водоснабдителна система “ВиК” дружество № 202000188/06.08.2012г.

Монтираното водомерно устройство тип MWN50-NKOP за отчитане на черпената вода от р. Луда Яна е пломбирано от компетентния орган на 31.10.2019г.

Насипището за окисна руда се оросява с вода с ниско съдържание на мед /поддържа се оборотен цикъл на производствените води/. Набогатените води от насипището се събират в подножието му в езеро за богати разтвори. При необходимост за компенсиране на загубите и в по-сухите месеци, когато се налага допълнително количество вода, същата се набавя от р. Луда Яна съгласно издаденото Разрешително за водовземане.

Операторът изпълнява условията за отчитане и документиране на изразходваните количества вода, електроенергия, суровини и спомагателни материали, и за произведените количества катодна мед. Извършва се месечно документиране на консумираните ресурси, което служи за изчисляване на годишните стойности. Консумираните количества на суровините и спомагателните материали за 2021г. не превишават заложените стойности посочени в КР.

Химичните вещества и смеси, които се съхраняват на площадката са опаковани, етикетирани, и снабдени с информационни листове на безопасност. Съхранението на химичните вещества и смеси е съгласно условията за съхранение, посочени в ИЛБ. Към момента на проверката се налични и се съхраняват 15 т. сярна киселина в едни от резервоарите.

Екстрагентите, разредителите, смазочните и вискозните масла се съхраняват на площадките по **условие 8.3.4.7** На площадката не се съхранява цинков прах.

Извършва се документиране на проверките и поддръжката на оборудването, резервоарите за сярна киселина и обвалованите площи, съоръженията и площадките за съхранение на суровини, спомагателни материали. Няма разливи и/или течове, които да доведат до замърсяване на почви и подземни води.

По условие № 9. Емисии в атмосферата:

На площадка са локализирани два точкови източника на отпадъчни газове, а именно изходящ комин от воден скруббер и комин за изходящи газове от парогенератора – последният е демонтиран и не е наличен на площадката. Автоклавният цех не се експлоатира. Не се експлоатира и пречиствателно съоръжение - скруббер и изпускателно устройство комин К2 към автоклавен цех. Поради това, не се извършва мониторинг на работата на пречиствателното

съоръжение. В тази връзка Условия от 9.1.1 до 9.2.2, както и 9.6.1, 9.6.2, 9.6.3 и 9.6.5.5 са неприложими

Във връзка с оценка на наличието на източници на неорганизираните емисии на площадката е разработена РИ и е наличен Дневник със записи за извършвана периодична оценка наличието на източници за неорганизираните емисии. Извършено е документирани резултатите от изпълнението на мерките за предотвратяване/намаляване на неорганизираните емисии и интензивно миришещи вещества, генерирани от дейностите на площадката. За периода на проверката заложените мерки се спазват. С цел предотвратяване на неорганизираните емисии на пари от работещите вани за производство на електролитна мед, същите са покрити с плътни капаци, които не позволяват освобождаването на емисии от повърхността на разтвора.

По условие № 10. Емисии в отпадъчните води.

Направен е оглед на място, на езерото за „богати разтвори“, канавката в петата на окисния отвал и по производствената площадка. Не се констатира заустване на отпадъчни води в р. Луда Яна. Охранителната канавка е възстановена, няма разливи на дренажни води в р. Луда Яна. В района на инсталацията има сиво бяла утайка по дъното на лявия бряг, вероятно от подземни инфилтрации на дренажни води към речното корито.

Операторът е предприел и спазва следните мерки за недопускане изтичане на води от езерото:

1. От бетонното съоръжение на преливника на водоема за богати разтвори няма дрениране на води.
2. Монтирана е високонапорна помпа Gundfos 45 kW, H 205 за изпомпване на водите от ВБР към окисен отвал, като е изграден тръбопровод PVC ф 65 за отвеждане на дисбалансните води до открития котлован на рудник Цар Асен.
3. Канавката в петата на окисния отвал се поддържа и осигурява добра проводимост.
4. Операторът наблюдава нивото на езерото за богати разтвори чрез поставена лата за измерване нивото на водите. Води се ежедневен дневник за ниво в метри, копие от който се изпраща ежемесечно в РИОСВ-Пазарджик.

Поддържа се оборотен цикъл за производствените отпадъчни води, който включва и окисен отвал с водоем богати разтвори.

Битово-фекални отпадъчни води (формирани от административно-битовата сграда) се отвеждат в двукамерна септична яма. Септичната яма е в добро техническо състояние. Операторът прилага инструкция за периодична проверка и почистване на септичната яма, както и за проверка на състоянието на канализационната мрежа. За периода на проверката не се е налагало почистване на ямата.

Представен е договор за извозване на отпадъчните води с дружество, притежаващо разрешително за транспортиране на отпадъчни води. Представен е и договор за пречистване на отпадъчните води с експлоатационното дружество на ПСОВ, притежаващо разрешително за заустване. При почистване отпадъчните води се транспортират до ПСОВ – гр. Пазарджик.

По условие № 11. Управление на отпадъците.

При огледа на площадката се установи:

1. На площадката не са констатирани образувани отпадъци, които не са класифицирани и не са включени в обхвата на КР.
2. Операторът събира, образуваните на площадката отпадъци посочени в Условие 11.1. спазвайки изискванията нормативните изисквания – налични са табели с надписи за предназначението на площадките и в специализирани съдове за съхранение.
3. Отпадъците се събират разделно по схемата представена в заявлението.
4. Всички площадки за съхраняване на отпадъци са с непропускливо покритие и са снабдени с табели с код на отпадъка
5. Не е констатирано смесване на неопасни с опасни, на оползотворими и неоползотворими отпадъци на определени места по площадката.
6. В момента на проверката на площадката са налични следните отпадъци:
- утайки от почистване на езерото за продуктивни разтвори и буферни утайници – съхраняват

се на обособено място, обозначено с табела с код на отпадъка.

- прах от отпадъчни газове, съдържащ опасни вещества и шлака от пещи - съхранява се на обособено място, обозначено с табела с код на отпадъка

От проверката по документи се установи:

1. Събиране и приемане на отпадъците

- За проверявания период е приет и се съхранява отпадък цветни метали (отпадъчен месинг) в количество 38 бр. контейнери (тип ИВС контейнери всеки с вместимост 1 куб.м.) – 40,700 тона. (приет в периода от 29.07.2022г до 01.08.2022г.), който не е разрешен с условията на КР. Нарушението е установено с извършена проверка на производствената площадка на дружеството в с. Цар Асен на 01.08.2022г. и съставен констативен протокол (КП) № 10-39 от 01.08.2022г. от експерт при РИОСВ-Пазарджик, както и от представени документи - стокова разписка и проформа фактура с дата на издаване 29.07.2022г., представени в РИОСВ-Пазарджик с вх. № КД-03-115/02.09.2022г във връзка с изпълнение на предписание т. 1 от КП № 10-39 от 01.08.2022г. Приемането на територията на площадката на отпадък от цветни метали (отпадъчен месинг) е нарушение на **условие 11.2.8** от действащото КР № 117/2006г, тъй като съгласно условието е разрешено приемането единствено на посочените в условието отпадъци в съответните количества.

С тези действия операторът на инсталация с издадено КР № 117/2006г. „Панагюрска медна компания“ АД, гр. София е нарушил чл.123в, т.2 от *Закон за опазване на околната среда (обн. ДВ бр.101/27 декември 2019г.)* и на оператора е съставен Акт № 20/19.10.2022 г.

3. Транспортиране на отпадъците.

- За периода на проверката са предавани за транспортиране отпадък - утайки от физико-химично обработване, съдържащи опасни вещества извън територията на площадката, на лица притежаващи приложимите, съгласно ЗУО документи за осъществяване на съответната дейност, включително и въз основа на сключен договор.

- Представени са идентификационни документи за предаваните количества опасни отпадъци извън територията на площадката.

4. Оползотворяване, преработване и рециклиране на отпадъци.

- Не са предавани за оползотворяване отпадъците по **Условие 11.5.1.**

- Съгласно записа в отчетната книга по Приложение № 4 не е извършвана дейност по оползотворяване на отпадъци, обозначена с код R4.

- Не е извършвана дейност по оползотворяване с цел укрепване на бреговата линия на р. Луда Яна по границата на площадката с отпадък – бетон.

5. Обезвреждане на отпадъците.

- За проверявания период през 2021г. е предаден за обезвреждане извън територията на площадката на лица, притежаващи документ по чл. 67 от ЗУО за извършване дейност за конкретния вид отпадък, отпадък - утайки от физико-химично обработване, съдържащи опасни вещества.

- за 2022г. не са предавани отпадъци за депониране и не са извършвани дейности по предварително третиране преди депониране.

6. Документиране и докладване.

- дейностите по управление на отпадъците се документират в съответствие с изискванията на *Наредба №1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.* Водят се отчетни книги за отпадъците в НИСО.

- налични са и се прилагат всички изискващи се работни инструкции с **условие 11.** Във връзка с изпълнение на **Условие 11.2.10.** от КР е представена работна инструкция и дневник към нея със записи за извършената оценка на съответствието на приемането на отпадъците. В дневника е отразено констатираното несъответствие по **Условие 11.2.8** за приет отпадък, който не е разрешен с условията на разрешителното.

По Условие № 12. Шум.

През 2022г. операторът е извършил собствени периодични измервания на шум,

излъчван в околната среда. В РИОСВ – Пазарджик са входирани протоколи за изпитване на шум в околната среда за дневно и вечерно ниво на шум (Протокол за изпитване № 0482/ 06.10.2022г. за дневно ниво и Протокол за изпитване № 0483/ 06.10.2022г. за вечерно ниво). Изпитването е извършено от акредитирана лаборатория. От извършените собствени периодични измервания не се констатира превишаване на шум в околната среда над граничните стойности на еквивалентно ниво на шума.

По Условие № 13. Опазване на почвата и подземните води от замърсяване.

ПОЧВИ:

Осигурено е съхраняването на достатъчно количество подходящи сорбиращи материали за почистване в случай на разливи на определени места по производствената площадка (пясък и хидратна вар в цехове сорбция и екстракция, и до варелите с киселина на площадката.) Не е установено наличие на течности в резервоари, варели, технологично/пречиствателно оборудване или тръбопроводи. За периода на проверката не е имало течове от тръбопроводи и оборудване разположено на открито.

За 2021г. операторът е провел мониторинг за състоянието на почвите на територията на площадката съгласно показателите, посочени в **Таблица 13.10.3.** – наличен е протокол №: 6473/18.10.2021г. Представена е оценка на съответствието, която не показва превишение съгласно базовото състояние в Т-1, Т-2 и Т-3. През 2022г. са взети почвени проби, но резултатите от анализа все още не са получени.

ПОДЗЕМНИ ВОДИ:

Собственият мониторинг на подземните води се провежда с честота и по показателите, посочени в **Таблица 13.9.1** на комплексното разрешително:

За периода на проверката са представени:

За четвърто тримесечие на 2021г протоколи №№

- 7433/14.12.21г.

- 7434/14.12.21г.

- 7435/14.12.21г.

За първо тримесечие на 2022г. протоколи №№:

- 8475/23.03.2022г.

- 8476/23.03.2022г.

- 8477/23.03.2022г.

За второ тримесечие на 2022г протоколи №№:

- 9719/27.06.2022г.

- 9720/27.06.2022г.

- 9721/27.06.2022г.

За трето тримесечие на 2022г. протоколи №№:

- 11015/27.09.2022г.

- 11016/27.09.2022г.

- 11017/27.09.2022г.

За 4-то четиримесечие е извършено пробонабиране и предстои издаването на протоколи.

Представена е оценка на съответствието съгласно **условие 13.9.2.1**, която показва превишение на концентрациите на вредни вещества в подземните води по показатели мед, ел.проводимост, манган, цинк, арсен, олово, кадмии, желязо и никел, съгласно определените прагове в **Таблица 13.9.2.** Операторът не може да посочи конкретни причини за несъответствието, предполага се, че превишението е в резултат на цялостното фоново замърсяването на района, като в случая коригиращи действия са неприложими.

По Условие № 14. Предотвратяване и действия при аварии.

Операторът е представил актуализиран доклад от документирана класификация по чл. 103, ал. 1 на ЗООС от 2021 г, в който са включени опасните вещества (ОВ), налични на площадката, вкл. в състава на продуктивните и обогатените разтвори и опасните отпадъци. За периода 22.11.2021 г. 21.10.2022 г. не са възниквали аварийни ситуации.

По Условие № 15. Преходни и аномални режими на работа и Условие № 16. Прекратяване на работата на инсталациите или на части от тях.

За периода на проверката не е имало преходни режими на работа (пускане, спиране, внезапни спирания и други). Операторът не е вземал решение за прекратяване на дейността на инсталациите, посочени в Условие 2 на комплексното разрешително или на части от тях.

На основание член 155 от ЗООС на оператора „ПАНАГЮРСКА МЕДНА КОМПАНИЯ” АД, гр. София е дадено едно предписание за привеждане в съответствие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дружеството прилага система за управление на околната среда, изискваща се с Условие 5 на комплексното разрешително.

Консумацията на суровини, спомагателни материали и горива е в рамките на заложените с условията на КР ограничения.

Площадките и съдовете за съхранение на отпадъци, отговарят на изискванията на законодателството. Документирането на дейностите по управление на отпадъците се извършва съгласно нормативната уредба. Констатирано е неизпълнение на условие свързано с това, че извършени промени на площадката не са оценени с критериите за най-добри налични техники, за което операторът има наложена санкция за преходен период.

Операторът провежда собственият мониторинг за почви, подземни води и шумово натоварване с честота съгласно изискванията в КР.

За констатираното несъответствие на „ПАНАГЮРСКА МЕДНА КОМПАНИЯ“ АД, гр. София е дадено едно предписание с поставен срок за изпълнение, за което ще бъде извършена последваща проверка по документи.

ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ:

Във връзка с констатираното несъответствие и изпълнение на предписание т. 1 от КП № 01 – 11/25.10.2022 г. операторът е представил в РИОСВ-Пазарджик информация с вх. № КД-03-163/11.11.2022г., с което предписанието е изпълнено.

УТВЪРДИЛ:

КОСТАДИН ГЕШЕВ

Директор на РИОСВ-Пазарджик

